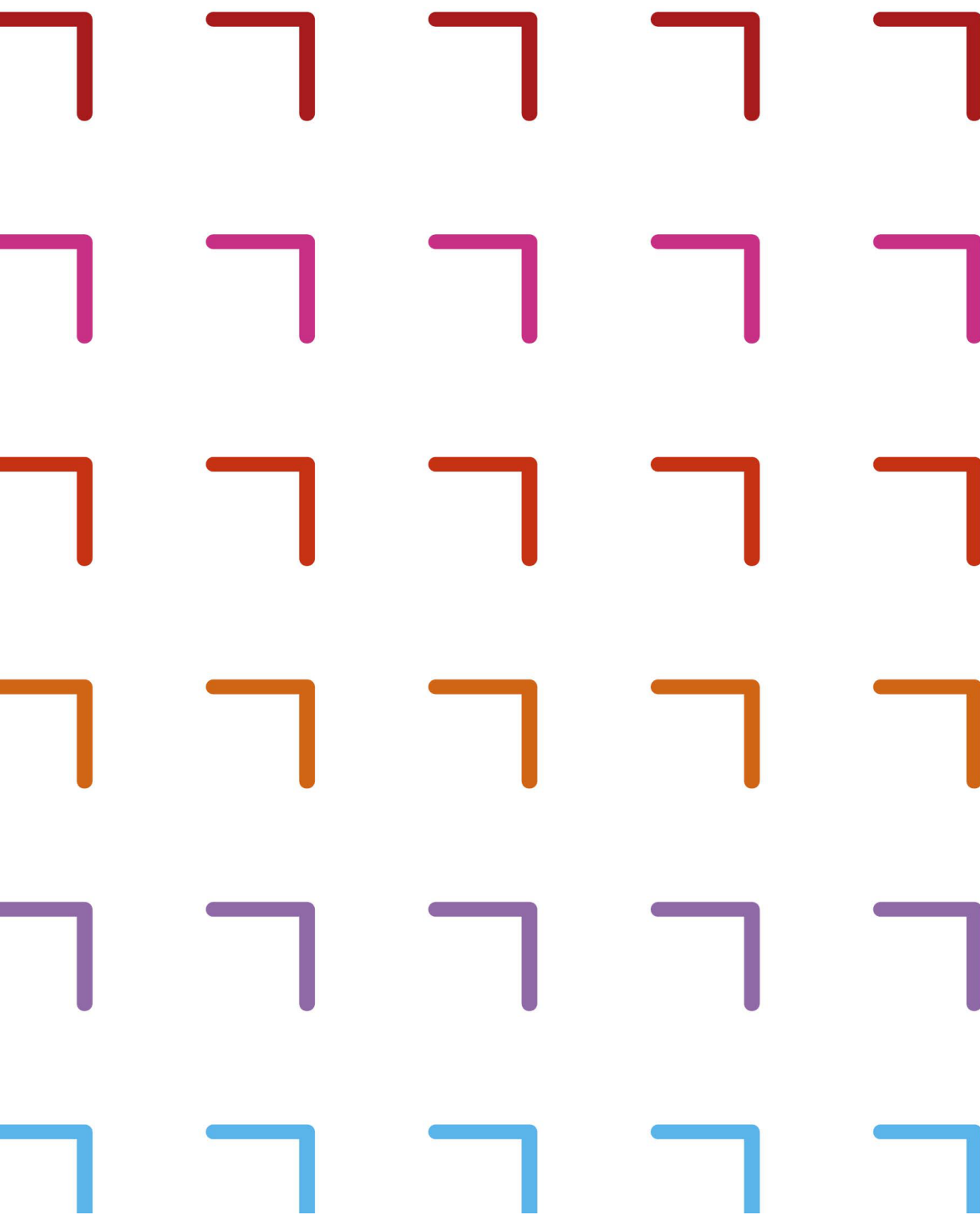

ADVIES 196

SOC MAAKINDUSTRIE

5 FEBRUARI 2014

ADVIES 196
SOC MAAKINDUSTRIE
5 FEBRUARI 2014

INHOUD

SAMENVATTING

EXECUTIVE SUMMARY

INLEIDING

SITUERING

ADVIES

1. STRATEGISCHE KEUZE VOOR DE MAAKINDUSTRIE

- 1.1. Speerpunt 'Maakindustrie' conform eerdere en huidige VRWI-Toekomstverkenningen
- 1.2. Speerpunt 'Maakindustrie' conform kernboodschap VRWI Memorandum 2014-2019
- 1.3. Speerpunt 'Maakindustrie' voor horizontale competentieopbouw binnen verticale pijler, conform conclusies iRG Automotive

2. SPEERPUNT 'MAAKINDUSTRIE' IN DE VORM VAN EEN STRATEGISCH ONDERZOEKSCENTRUM (SOC)

- 2.1. Maximale complementariteit, openheid en samenwerking met derden garanderen
- 2.2. Regels met betrekking tot intellectuele eigendom (IE) op termijn verder verfijnen
- 2.3. Grote verantwoordelijkheid van Raad van Bestuur

3. FINANCIERING VAN DE SOC MAAKINDUSTRIE

- 3.1. Voorstel van financiering op basis van businessplan
- 3.2. Pleidooi voor duidelijk en ambitieus financieringsplan op korte en lange termijn
- 3.3. Pleidooi voor slank management en beheersen 'overhead'- en opstartkosten

4. INTERNATIONALE EN WETENSCHAPPELIJKE AMBITIES OP LANGE TERMIJN HOGER LEGGEN EN VERTALEN IN SCHERPERE KPI'S

5. 'BELEIDSKADER VOOR STEUN AAN GROTE KENNISCENTRA TEN BEHOEVE VAN INNOVATIE' IN VOLLE EVOLUTIE

6. RESPECTEREN TIJDSLIJN BELEIDSKADER VOOR STEUN AAN GROTE KENNISCENTRA TEN BEHOEVE VAN INNOVATIE

BRONNEN

SAMENVATTING

Op 5 februari 2014 bracht de VRWI op vraag van Vlaams Minister van Innovatie Ingrid Lieten advies uit bij het aanvraagdossier tot oprichting van een SOC Maakindustrie.

Met de oprichting van een SOC Maakindustrie willen de initiatiefnemers, Agoria, Sirris, enkele toonaangevende bedrijven binnen de Vlaamse maakindustrie, onderzoeksgroepen aan de vijf universiteiten, FMTC en Flanders' Drive, een substantieel antwoord bieden aan een reële behoefte. Hoewel de maakindustrie momenteel nog sterk verankerd is in het Vlaamse economische weefsel, staat die positie door tal van ontwikkelingen onder druk. Met dit dossier willen de initiatiefnemers de transitie naar een nieuw industrieel Vlaanderen en de totstandkoming van zgn. 'Fabrieken van de Toekomst' ondersteunen en bewerkstelligen. De concrete aanleiding tot het initiatief vormde het Strategisch Actieprogramma Limburg in het Kwadraat (SALK).

De VRWI is ervan overtuigd dat de aanwezigheid van een competitieve maakindustrie in Vlaanderen van cruciaal belang is om tewerkstelling, welvaart en welzijn in onze regio te blijven verzekeren. Bovendien erkent de VRWI de essentiële rol die de maakindustrie opneemt inzake innovatie en technologische vooruitgang. Een strategische keuze voor speerpuntvorming in de Vlaamse maakindustrie is volgens de VRWI legitiem en wel vanuit drie oogpunten:

1. Zowel de eerste VRWI-verkenningsoefening (2006) als de huidige update-oefening die de technologisch-wetenschappelijke prioriteiten kadert binnen actuele maatschappelijke uitdagingen ('TV 2025', resultaten te verwachten eind april 2014) ondersteunen het initiatief tot speerpuntvorming in de Vlaamse maakindustrie; een economisch sterke sector met grote maatschappelijke relevantie.
2. Het aanvraagdossier voor de SOC Maakindustrie levert bewijs van een grote wil tot samenwerking en krachtenbundeling tussen bedrijven, kennisinstellingen, overheid en maatschappelijk middenveld. Inzetten op samenwerkingsverbanden die in eerste instantie de valorisatie van kennis voor ogen hebben, is exact één van de kernboodschappen die de VRWI in zijn Memorandum 2014-2019, getiteld 'Wetenschap en Innovatie Troef: Samen toekomst creëren' formuleert aan de toekomstige Vlaamse Regering (2014-2019).

3. Het aanvraagdossier van de SOC Maakindustrie geeft blijk van een doordachte aanpak, die sterke gelijkenissen vertoont met de aanpak die de innovatieregiegroep 'Automotive', opgericht in de schoot van de VRWI, suggereerde in 2010. Deze aanpak focust op de ontwikkeling van onderliggende, zgn. 'horizontale' competenties. Deze competentieopbouw leidt in eerste instantie tot toepassingen in enkele 'verticaal' gedefinieerde industrietak(ken), in casu binnen de maakindustrie, maar kan op termijn ook door andere verticale industrieën benut worden, binnen en buiten de maakindustrie.

De VRWI heeft steeds gesteld dat de overheid zuinig moet omspringen met de oprichting van SOC's, en dat nieuwe SOC's een duidelijke meerwaarde moeten hebben. De unieke thematische positie van de SOC Maakindustrie, zoals beargumenteerd in het businessplan, en de nood aan schaalvergroting en 'pooling' van expertise en middelen, overtuigen de VRWI van de meerwaarde van het initiatief. De VRWI steunt dan ook het voorstel tot oprichting van een SOC Maakindustrie.

Omdat het businessplan enkel betrekking heeft op de opstartperiode (2014-2016), worden een aantal elementen in het plan minder goed uitgewerkt. De VRWI heeft hiervoor begrip, maar wenst alvast een aantal bekommernissen te formuleren, en suggesties te doen om het initiatief sterker te maken en te optimaliseren naar de verdere toekomst toe (periode vanaf 2017).

Ten eerste stelt de VRWI vast dat de onderzoeksagenda van het initiatief raakvlakken vertoont met de activiteiten van de bestaande SOC's en/of andere Vlaamse W&I-actoren. Het is daarom uiterst belangrijk dat de nieuwe SOC maximaal gebruik maakt van de daar aanwezige expertise. De toekomstige Raad van Bestuur van de SOC zal dan ook moeten toezien op het garanderen van maximale complementariteit, openheid en samenwerking met derden. Dit veronderstelt transparante, billijke en flexibele modaliteiten inzake intellectuele eigendom (IE), die alle partijen toelaten om de opgebouwde IE te valoriseren conform de Europese regels.

Een andere bezorgdheid heeft betrekking op het financieringsplan van de SOC Maakindustrie. Dat is erg beperkt in het businessplan. Noch op korte termijn, noch op lange termijn, geeft het businessplan inzicht in de ratio publieke dotatie/private middelen. Nochtans moet overheidsgeld – volgens de VRWI – in eerste instantie gebruikt worden om maximale eigen inkomsten te genereren. Naar de verdere toekomst toe, pleit de VRWI dan

ook voor de uitwerking van een financieringsplan op middellange en lange termijn, waarin ambitieuze multiplicatoreffecten worden nagestreefd voor wat betreft de verhouding publieke/private middelen. Eveneens gerelateerd aan het financieringsplan, is de voorziene managementstructuur. De Raad zou die graag zo slank mogelijk zien. Het is immers zaak om de 'overhead'- en de opstartkosten zo minimaal mogelijk te houden. Mede hierom dringt de Raad erop aan om de financiering van de SOC nauwgezet op te volgen.

Verder is het huidige businessplan in eerste instantie sterk op Vlaanderen gericht (qua middelen, partners, inkomsten, enz.). De VRWI ondersteunt deze aanpak: het initiatief heeft als doel de maakindustrie in Vlaanderen te transformeren en hun positie te consolideren en te versterken in internationale context. Hiertoe moet eerst een solide basis gelegd worden. Niettemin benadrukt de VRWI dat een SOC geacht wordt om op termijn internationaal te kunnen meespelen en binnen afzienbare tijd te behoren tot de absolute internationale top inzake wetenschappelijke excellentie. De KPI's moeten in dit opzicht scherper gesteld worden, en opgenomen worden in het langetemijnplan van de SOC Maakindustrie.

Wat de KPI's inzake wetenschappelijke excellentie betreft, stelt de VRWI vast dat ze op korte termijn weinig ambitieus zijn ten opzichte van het startpunt. Omdat een SOC niet enkel wetenschappelijke excellentie nastreeft, maar daarnaast ook een belangrijke valorisatieopdracht opneemt, moet de KPI-set in zijn globaliteit beoordeeld worden. Volgens de VRWI dient de valorisatieopdracht hierbij in scherpere KPI's vertaald te worden. Op termijn (na de startperiode) is er nood aan bijkomende KPI's, die de SOC aanzetten tot het verwerven van patenten en octrooien, een stijging van het aantal samenwerkingsprojecten met de industrie bewerkstelligen, en echt gericht zijn op het stimuleren van kennisabsorptie en –valorisatie.

Eveneens bestaat er twijfel in de VRWI over het onderscheid dat het businessplan maakt tussen de KPI's voor wetenschappelijke excellentie van de 'intra muros' en virtuele componenten. Beide moeten even excellent zijn, ook al hebben ze complementaire functies. Tot slot, spreekt het voor zich, aldus de VRWI, dat het hele set KPI's regelmatig opgevolgd wordt, en waar nodig maatregelen getroffen worden tot hervorming of heroriëntering van afdelingen, of opheffing en vervanging ervan door nieuwe excellente groepen.

Bijkomend, stelt de Raad vast dat het 'beleidskader voor steun aan grote kenniscentra ten behoeve van innovatie' sinds zijn totstandkoming in 2005 in volle evolutie is. Enerzijds werden een aantal competentiepolen erkend als en omgevormd tot lichte structuur (LS). Anderzijds voorziet het 'voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het W&I-beleid en tot opheffing van diverse andere bepalingen' een decretale basis voor zgn. 'andere initiatieven van strategisch belang' (ISB); een soort van tussenstructuren die zich situeren tussen de huidige LS en SOC's. Momenteel wordt het beleidskader hiervoor uitgewerkt. Ook al zullen de criteria voor de oprichting van een SOC niet wijzigen ten opzichte van 2005, de totstandkoming van een beleidskader voor de ISB's zal wel de positionering en verhouding tussen de LS, de ISB's en SOC's verduidelijken en verscherpen. Dit nieuwe beleidskader voor de ISB's had dan ook afgerond en beschikbaar moeten zijn. Pas dan had de VRWI de afweging kunnen maken of dit voorstel tot oprichting van een SOC Maakindustrie zich kwalificeert voor de oprichting van een SOC, dan wel een ISB.

EXECUTIVE SUMMARY

On 5 February 2014, the Flemish Council for Science and Innovation (VRWI) published an advisory report on the application dossier for the foundation of a Strategic Research Centre (SRC) for the Manufacturing Industry, at the request of Flemish minister of Innovation Ingrid Lieten.

With the founding of a SRC Manufacturing Industry, the project initiators, Agoria, Sirris, several leading enterprises from the Flemish manufacturing industry, research groups at the five universities, FMTC and Flanders' Drive seek to address a genuine need. Even though the manufacturing industry currently is still strongly anchored in the Flemish economic fabric, numerous developments put this position under pressure. With this dossier the initiators want to stimulate the transition towards a new industrial Flanders and create so-called 'Factories of the Future'. The initiative came primarily in response to the Strategic Action Plan for Limburg (SALK).

The VRWI is convinced that a competitive Flemish manufacturing industry is key to safeguarding continuing employment, wealth and well-being in our region. Moreover, the Council recognizes the important role of the manufacturing industry in the advancement of science and innovation. A strategic choice for the formation of a spearhead in the Flemish manufacturing industry is legitimate because of three main reasons:

1. It is supported by both the first VRWI foresight exercise (2006) as well as the currently ongoing update exercise ('TV 2025' results expected towards the end of April 2014).
2. The application dossier for the SRC Manufacturing Industry demonstrates a strong drive for collaboration amongst enterprises, knowledge institutions, government and civil society. Collaboration aimed at knowledge valorization is one of the key messages in the VRWI Memorandum 2014-2019 'Science and Innovation: jointly building our future'.
3. The application dossier shows a well-considered approach, bearing strong resemblance to the approach in the creation of the Innovation Group 'Automotive' in 2010. This approach focuses on developing underlying 'horizontal' competences. In first instance, these competences can be applied in 'vertical'

industry branches of industry – in this case in the manufacturing industry. At a later stage, these competences can be applied more broadly.

The VRWI has always stated that government should only decide to found SRCs where clear added value can demonstrated. The unique thematic position of the SRC Manufacturing Industry, as substantiated in the business plan, plus the need for economies of scale and pooling of expertise and means, convince the Council of the added value of the proposal. The VRWI consequently backs the proposal for the founding of a SRC Manufacturing Industry.

The business plan focuses solely on the upstart (2014-2016) and therefore lacks fine-tuning on a number of elements. The Council wishes to formulate certain concerns and make suggestions for a stronger future-proof initiative (i.e. the period as of 2017).

Firstly, the VRWI finds commonalities in the research agenda of the proposed SRC and the activities of existing SRCs and/or other Science & Innovation stakeholders. It is therefore of utter importance that the new SRC maximally draws on existing expertise. The executive board of the SRC will need to safeguard maximal complementarity, transparency and collaboration with third parties. This makes a compelling argument for transparent, fair and flexible stipulations about intellectual property rights which allow all parties to valorize gathered IP in accordance with European law.

Secondly, the VRWI is concerned about the SRC's financial plan, which makes up only a minor part of the business plan. The business plan fails to provide insight in the ratio public/private means, both in the short and the long term. Public funds should – according to the VRWI – in the first place be used to leverage as much private funding as possible. Therefore, the VRWI argues for the development of a financial plan on middle and long term, with ambitious multiplier effects. Further, the Council would like to suggest a management structure that is as slim as possible. The focus should lie on keeping the projected overhead and upstart costs as low as possible. Partly for this reason the Council urges to scrutinize the future financing of the SRC.

Thirdly, the business plan focuses very strongly on Flanders (means, partners, revenues, etc.). While the VRWI supports this approach, it also emphasizes that in time the SRC is supposed to enter the international playing field and, in the foreseeable future, should rank among the international top institutions of scientific excellence. In this view, the KPIs need

further fine-tuning and should be an integral part of the long term plan of the SRC Manufacturing Industry.

The VRWI further finds that the KPIs on scientific excellence lack ambition in the short term. A SRC not only strives towards scientific excellence, but also takes on an important role in terms of valorization. Thus, the Council believes that the valorization task should be reflected in unambiguous KPIs. After the start-up period, additional KPIs are needed so that the SRC may acquire patents. These KPIs also facilitate an increasing number of joint projects with industry and are truly aimed at stimulating absorption and valorization of knowledge.

The VRWI also has its doubts about the distinction made in the business plan between KPIs for the scientific excellence of the 'intra muros' and virtual components. Both should be equally excellent, regardless of their complementarities. In conclusion, according to the VRWI, it is obvious that the entire KPI set should be monitored on a regular basis and that measures be taken to reform or reorient divisions or even abolish and replace these by new excellent groups.

Finally, the Council finds that the 'policy framework for support to major knowledge centres for the benefit of innovation' has been evolving strongly since its inception in 2005. On the one hand, a number of competence poles were transformed to light structures (LSs). The draft decree on the organisation and funding of the Science and Innovation landscape. on the other hand provides the basis for so-called 'other initiatives of strategic importance' (ISBs). These ISBs constitute structures in between the existing LSs and SRCs. The necessary policy framework is currently being developed. Even though the criteria for the foundation of a SRC will not change compared to 2005, said policy framework for ISBs will clarify the respective position of and relation between the LSs, the ISBs and SRCs. This new policy framework should have been available, such that the VRWI could have assessed whether the founding proposal under consideration qualifies for either a SRC or a ISB.

INLEIDING

Op 15 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK)¹ en het bijbehorende uitvoeringsplan, goed. In dit plan werd een aanvraag voor de oprichting van een Strategisch Onderzoekscentrum (SOC) voor de Maakindustrie aangekondigd.

Conform het W&I-decreet van 30 april 2009 zal de Vlaamse Regering een beslissing nemen over de erkenning van deze SOC.

De procedure voor de voorbereiding, evaluatie, selectie en opvolging van dergelijke aanvraag werd geformuleerd in het 'Beleidskader voor de steun aan grote kenniscentra ten behoeve van innovatie', zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 22 juli 2005 (IWT 2005a). Hierin is ook opgenomen dat een advies gevraagd wordt aan de VRWI en de VLIR.

Vlaams Minister van Innovatie Ingrid Lieten heeft op 9 december 2013 het advies van de VRWI gevraagd bij deze aanvraag tot oprichting van een SOC Maakindustrie binnen de gangbare termijn van 30 dagen. Omwille van het kerstreces heeft de VRWI uitstel gevraagd en gekregen tot begin februari 2014.

De aanvraag tot oprichting van de SOC Maakindustrie werd toegelicht door de heer Marc Engels (FMTC) en de heer Herman Derache (Sirris) in de Commissie Innovatiebeleid (CIB) op 11 december 2013 en door de heer Herman Derache (Sirris) in de Commissie Wetenschapsbeleid (CWB) op 16 januari 2014. Op basis van de daaropvolgende bespreking werd in beide commissies een advies voorbereid (tijdens de CIB- en CWB-zitting van 16 januari 2014). Samen met de heer Dominiek Reynaerts (KU Leuven) gaf de heer Herman Derache (Sirris) ook een toelichting bij het aanvraagdossier in de Raadsvergadering van 30 januari 2014.

---

¹ Na de aankondiging van Ford om haar vestiging in Genk te sluiten heeft de Vlaamse Regering een Expertengroep aangesteld om een strategisch actieplan voor Limburg te ontwikkelen, alsook een Taskforce om de relance-acties voor Limburg te coördineren en uit te voeren. Het strategisch actieplan werd op vrijdag 1 februari 2013 voorgesteld aan de Taskforce. SALK formuleert voorstellen om op korte en lange termijn duurzame en inclusieve werkgelegenheid in Limburg te creëren en om het economisch weefsel van de provincie Limburg te versterken.

SITUERING

De aanvraag tot oprichting van een SOC Maakindustrie is ontstaan vanuit een reële behoefte van de Vlaamse maakindustrie.

Met 'maakindustrie' wordt de zgn. 'discrete productie-industrie' of 'manufacturing' bedoeld, dit in onderscheid met de 'procesindustrie'. In de maakindustrie verlaten de producten als discrete entiteiten of 'dingen' de fabriek. Voorbeelden zijn auto's en machines, kledij en meubelen, computers en microscopen, lampen, biologische en synthetische geneesmiddelen, enz. In de procesindustrie daarentegen stromen de producten als een fluïdum doorheen het bedrijf. Voorbeelden van continue productie zijn te vinden in de petrochemie, veevoederbedrijven, farmaceutische bedrijven, enz. (KVAB 2013: 5).

Hoewel de maakindustrie op dit moment nog een belangrijke positie inneemt in het Vlaamse economische weefsel wat betreft het aantal bedrijven, directe en indirecte tewerkstelling en industriële toegevoegde waarde (ECOOM 2012), staat die positie door tal van ontwikkelingen (globalisering, internationale concurrentie, stijgende loonkosten, enz.) steeds meer onder druk. Industriële productiesites dreigen in stijgende mate uit Vlaanderen weg te trekken.

Volgens OESO-cijfers zorgde de Vlaamse maakindustrie anno 2006 voor ongeveer 20% van de tewerkstelling in Vlaanderen terwijl dit in 1970 nog ongeveer 35% was. Voor België komt dit, in de periode 1990-2003, overeen met een vermindering in tewerkstelling met 15% (Pilat et al 2006). Deze evolutie is vooral toe te schrijven aan de verhoging van de productiviteit, de toename van outsourcing en uitzendarbeid, technologische innovatie en een stijging van de loonkosten.

Recente studies (KVAB 2013, Locke & Wellhausen 2014) benadrukken het belang van de aanwezigheid van lokale industriële productiefaciliteiten voor een duurzame en innovatieve economie. De maakindustrie stimuleert onderzoek en ontwikkeling en levert een belangrijk aandeel in de private en publieke financiering van de O&O-inspanningen. Aldus neemt de sector een essentiële rol op inzake innovatie en technologische vooruitgang (KVAB 2013: 5).

Het initiatief tot oprichting van een SOC Maakindustrie past binnen het Nieuw Industrieel Beleid (NIB) van de Vlaamse Regering. Het wil immers een substantiële bijdrage leveren

aan de transitie naar een nieuw industrieel Vlaanderen en de totstandkoming van zgn. 'Fabrieken van de Toekomst'. De concrete aanleiding tot dit initiatief vormde het Strategisch Actieprogramma Limburg in het Kwadraat (SALK).

Het aanvraagdossier van de SOC Maakindustrie is het resultaat van een doorgedreven samenwerking tussen Agoria, Sirris, enkele toonaangevende bedrijven binnen de Vlaamse maakindustrie, onderzoeksgroepen aan de vijf Vlaamse universiteiten, en de bestaande lichte structuur (LS) Flanders' Drive en competentiepool FMTC (Flanders' Mechatronics Technology Centre).

De SOC Maakindustrie heeft als doel/missie om de internationale competitiviteit van de Vlaamse maakindustrie op lange termijn te versterken door excellent, vanuit de industrie gedreven onderzoek te verrichten in drie prioritaire technologische domeinen: (1) mechatronica ('Mechatronics'); (2) productontwikkelingmethodes ('Product Development Methods'); en (3) geavanceerde productietechnologieën ('Advanced Manufacturing Technologies'). Deze drie technologieplatformen zullen zich in een eerste fase concentreren op drie toepassingsdomeinen, met name (1) machines, (2) voertuigen en (3) 'high-tech manufacturing', maar zullen gaandeweg ook ruimte maken voor nieuwe, ontluikende toepassingen.

Het excellent onderzoek aan de SOC Maakindustrie zal nood- of vraaggedreven zijn, i.e. gericht zijn op de uitdagingen die zich stellen in de maakindustrie. Het gaat hier dan zowel om generisch onderzoek als domeinspecifiek en toepassingsgericht onderzoek. Concreet zal de SOC een beroep doen op de bestaande SBO-, ICON-, O&O-, en andere IWT-projecttypes. Het aanvraagdossier voorziet acht onderzoeksprioriteiten: (1) Clean Energy-Efficient Motion Systems; (2) Smart Monitoring Systems; (3) Autonomous Systems; (4) Intelligent Product Design Methods; (5) Design & Manufacturing of Smart & Lightweight Structures; (6) Additive Manufacturing for Serial Production; (7) Manufacturing for High Precision Components; en (8) Agile & Human-Centered Producten & Robotics Systems.

De SOC zal bestaan uit een fysieke en virtuele component. Het onderzoek zal deels 'intra muros' uitgevoerd worden, en deels aan de vijf Vlaamse universiteiten; de zogenaamde virtuele component. De intra-muros-afdeling zal de bestaande lichte structuur (LS) Flanders' Drive en competentiepool FMTC integreren en zal met ondersteuning van Sirris een 'advanced manufacturing'-activiteit uitbouwen. Binnen de virtuele component worden vier dimensies onderscheiden - (1) Power Electronics & Energy Storage; (2) Mechatronics

& Design Methods; (3) Manufacturing Processes; (4) Human Centered Systems Engineering - waaraan onderzoeksgroepen van de vijf universiteiten gekoppeld worden.

Tegelijkertijd voorziet de aanvraag in nauwe samenwerking met andere Vlaamse SOC's en LS, zoals o.a. imec, VITO, iMinds en SIM, en buitenlandse partners.

Er worden diverse doelgroepen onderscheiden, zowel direct (deelnemende topbedrijven in de maakindustrie) als indirect (innovatievolgers). Om deze twee doelgroepen te bereiken zal de SOC een beroep doen op de ondersteuning van Sirris via o.a. het 'Made Different'-Programma; een diffusieprogramma dat sterk gelinkt is aan de SOC. Aldus kunnen de onderzoeksresultaten van de SOC op termijn gedissemineerd worden naar de bredere Vlaamse industriële basis.

Samen met de erkenning van de SOC Maakindustrie, wordt van de Vlaamse Regering een jaarlijkse betoelaging verwacht van a rato 8,4 miljoen euro in 2014 tot 25 miljoen euro in 2017 (convenant met de Vlaamse Regering van 2014 tot 2016, daarna vijfjaarlijkse beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering).

ADVIES

1. STRATEGISCHE KEUZE VOOR DE MAAKINDUSTRIE

Het Vlaamse economische weefsel staat voor grote uitdagingen met een niet onbelangrijke maatschappelijke impact. Zoals eerder aan bod kwam (cf. Situering), is een competitieve maakindustrie van cruciaal belang om te zorgen voor het behoud van lokale discrete productiesites in Vlaanderen; op zijn beurt een fundamentele voorwaarde voor innovatie en het behoud van tewerkstelling, welvaart en welzijn in onze regio.

De VRWI volgt deze these en is ervan overtuigd dat de overheid actie moet ondernemen om de productie-industrie in Vlaanderen te ondersteunen in het transformatieproces dat de sector onder druk van tal van ontwikkelingen moet doormaken. Zo niet, dreigt de sector in Vlaanderen te verdwijnen, met negatieve effecten op tewerkstelling en innovatiekracht.

De VRWI onderbouwt dit standpunt met volgende drie argumenten:

1.1. Speerpunt 'Maakindustrie' conform eerdere en huidige VRWI-Toekomstverkenningen

In zijn Memorandum 2014-2019 (van 5 november 2013) heeft de VRWI benadrukt dat Vlaanderen een aantal strategische keuzes moet maken rond wetenschappelijke, technologische en innovatie- (WTI)-sterktes, en dat verkenningsoefeningen een geschikt instrument zijn om deze keuzes te onderbouwen; ze scheppen immers een richtinggevend en beslissingsondersteunend kader. Deze verkenningsoefeningen moeten op regelmatige basis georganiseerd worden om bijsturing en actualisering toe te laten in functie van actuele uitdagingen en noden.

Een eerste technologische verkenningsoefening van de VRWI leidde in 2006 tot zes clusters (VRWB 2006a), waarbinnen vervolgens in een natraject tien speerpunten werden gedefinieerd (VRWB 2006b). Het speerpunt Maakindustrie werd binnen de cluster 'Nanotech – Nieuwe Materialen, Nanotechnologie en Verwerkende Industrie' opgenomen en had als doelstelling bedrijven uit zowel de maakindustrie als de 'system engineering' samen te brengen om op een gestructureerde en wetenschappelijk en technologisch

onderbouwde manier bestaande productieprocessen te transformeren en zo een hogere toegevoegde waarde te creëren² (VRWB 2006b: 25).

Momenteel loopt de tweede verkenningsoefening van de VRWI, i.e. 'TV 2025'; enerzijds een update van de eerdere verkenningsoefening van 2006, anderzijds wordt de oefening nu gekaderd binnen de grote maatschappelijke uitdagingen van vandaag. Ook al is de huidige oefening nog niet afgerond (resultaten worden verwacht eind april 2014), in het voortraject werd de Vlaamse maakindustrie alvast aangeduid als een economisch belangrijke sector. Een sterkte-zwakte-analyse van ECOOM (2012) heeft dit duidelijk gemaakt. Omwille van het belang, is de maakindustrie in de huidige verkenningsoefening ondergebracht bij één van de zeven transitiegebieden, met name onder het transitiegebied 'Smart Resources Management', waarin de nadruk ligt op het 'slim' en 'duurzaam' omgaan met grondstoffen en materialen.

Kortom, de resultaten van beide verkenningsoefeningen ondersteunen het initiatief tot speerpuntvorming en krachtenbundeling rond de Vlaamse maakindustrie, een economisch sterke sector met grote maatschappelijke relevantie (duurzame producten en productieprocessen).

1.2. Speerpunt 'Maakindustrie' conform kernboodschap VRWI Memorandum 2014-2019

Ondanks de relatieve specialisatie van het industrieel en kennisweefsel binnen de Vlaamse maakindustrie, alsook een aantal pogingen tot krachtenbundeling aan de universiteiten in de relevante onderzoeksdomeinen, blijft het domein tot op heden erg versnipperd. Bovendien worden er nog te weinig onderzoeksresultaten opgepikt door de industrie, ondanks de grote absorptiecapaciteit.

Daarom is het meer dan ooit belangrijk dat de overheid samenwerkingsinitiatieven in dit domein ondersteunt. De VRWI benadrukte dit recent nog in zijn Memorandum 2014-2019 (5 november 2013). Het prioritair inzetten op samenwerkingsinitiatieven tussen

---

² Alhoewel het productievolume en de toegevoegde waarde gegenereerd door de maakindustrie de jongste decennia continu stijgend waren, is het aandeel van de maakindustrie in de totale economie in de meeste landen licht gedaald. Dit komt vooral door de relatief lage prijzen van de producten. Voor België daalde het aandeel van de toegevoegde waarde door de maakindustrie in de totale economie van 23% in 1980 tot 17% in 2003 (KVAB 2013: 5).

kennisinstellingen, overheid, profit- en non-profitsector rond strategische keuzes is één van de kernboodschappen van de VRWI naar de nieuwe Vlaamse Regering (2014-2019) toe.

Dergelijke samenwerkingsverbanden ontstaan wanneer aanbodkarakteristieken (wetenschappelijke en technologische excellentie en uniciteit) en noodkarakteristieken (maatschappelijk en economisch valorisatiepotentieel) met elkaar interageren en als het ware fusioneren in strategische co-creatieplatformen.

Het aanvraagdossier van de SOC Maakindustrie, de academische en industriële partners die erbij betrokken zijn en de voorziene integratie van de competentiepool FMTC en de lichte structuur Flanders' Drive in de SOC, leveren bewijs van een grote bereidheid tot samenwerking en krachtenbundeling. Deze intense samenwerking wordt voorts ondersteund door andere intermediaire actoren en stakeholders met het oog op een ruimere verspreiding van de onderzoeksresultaten naar de bredere Vlaamse bedrijfsbasis (o.a. kmo's). Bovendien belooft het speerpunt zich te zullen toespitsen op toepassingsdomeinen met groot valorisatiepotentieel. Hiermee poogt het te remediëren aan een ander pijnpunt dat de VRWI benadrukte in zijn Memorandum 2014-2019, met name de gebrekkige valorisatie van kennis in Vlaanderen.

1.3. Speerpunt 'Maakindustrie' voor horizontale competentieopbouw binnen verticale pijler, conform conclusies iRG Automotive

De VRWI verwijst ook naar het eindrapport van de innovatieregiegroep (iRG) 'Automotive' van 10 november 2010. Daarin wordt een beleidsaanpak voorgesteld, gericht op het creëren van schaalgrootte en focus op het niveau van de onderliggende competenties, die ontwikkeld en gericht worden op hun concrete toepassing in verticale pijlers of domeinen. Binnen deze beleidsaanpak vormt toepassingsgerichtheid een cruciaal aspect; het is niet de bedoeling om aan zuivere (theoretische) generieke competentieopbouw te doen.

Met deze benadering wordt in de eerste plaats meer schaalgrootte en focus gezocht op het niveau van de onderliggende 'horizontale' competenties die op lange termijn doorslaggevend zijn (of kunnen zijn) voor de verticale industrietak waarvan sprake, maar ook door andere verticale (al dan niet aangrenzende) industrietakken gebruikt kunnen worden. Zo wordt een voedingsbodem gelegd voor het ontstaan van nieuwe spelers (spin-

offs) en nieuwe activiteiten. Tegelijkertijd kan deze competentieopbouw binnen Vlaanderen buitenlandse investeerders aantrekken.

Het businessplan van de SOC Maakindustrie geeft blijk van een gelijkaardige beleidsaanpak of filosofie. In casu worden voor de verticale pijler 'Maakindustrie' een aantal onderliggende competentiedomeinen (of platformen) gedefinieerd, met name Mechatronics, Product Development Methods en Advanced Manufacturing Technologies. Deze horizontale platformen zullen in eerste instantie aan competentieopbouw en -ontwikkeling doen in de drie gedefinieerde verticale (sub-)pijlers of takken binnen de pijler 'Maakindustrie', met name machines, voertuigen en 'high tech manufacturing', maar in een later stadium ook nuttig zijn voor toepassingen in andere nieuwe of bestaande verticale (sub-)takken binnen en buiten de maakindustrie.

De VRWI vindt dit een goede aanpak.

2. SPEERPUNT 'MAAKINDUSTRIE' IN DE VORM VAN EEN STRATEGISCH ONDERZOEKSCENTRUM (SOC)

De VRWI heeft steeds gesteld dat de Vlaamse overheid zuinig moet omspringen met de oprichting van SOC's, en dat nieuwe SOC's een duidelijke meerwaarde moeten hebben, dit om verdere versnippering binnen het W&I-landschap te vermijden (Zie o.a. VRWB-Advies 92 van 12 mei 2005). Het derde hoofdcriterium uit het beleidskader van 2005 (IWT 2005a: 15) stelt dit ondubbelzinnig: *"Het aantal SOC's met een substantiële (ook budgettaire) kritische massa in Vlaanderen kan dus hoogstens zeer beperkt zijn."*

Enkel daar waar na grondige afweging de noden en opportuniteiten groot en realistisch zijn, kan een nieuwe entiteit uitgebouwd worden. Nieuwe SOC's moeten een duidelijke meerwaarde betekenen ten opzichte van de bestaande financieringskanalen en onderzoeksorganisaties en -platformen. Ze moeten meer zijn dan 'duur omkaderde thematische onderzoeksprogramma's'.

De unieke thematische positie en focus van de SOC Maakindustrie, zoals beargumenteerd in het businessplan (Sirris et al 2013: 16 e.v.) en de nood aan schaalvergroting, 'pooling' en consolidatie van expertise en middelen, overtuigen de VRWI van de meerwaarde van het initiatief. De VRWI steunt dan ook de oprichting van een SOC Maakindustrie.

Voorliggend businessplan beperkt zich tot de opstartperiode (2014-2016), zoals vanuit het beleid werd gevraagd. Dit heeft tot gevolg dat een aantal elementen in het plan minder worden uitgewerkt of ontbreken. De VRWI heeft hiervoor begrip, maar wenst alvast een aantal bekommernissen te formuleren, en suggesties te doen om het initiatief te versterken en te optimaliseren naar de verdere toekomst toe (periode vanaf 2017). De VRWI hoopt dat hiermee rekening zal worden gehouden bij de opmaak van het langetermijnplan voor de SOC.

2.1. Maximale complementariteit, openheid en samenwerking met derden garanderen

Hoewel de SOC Maakindustrie in oorsprong een samenwerkingsverband vormt tussen een beperkte groep bedrijven, lichte structuren (LS), en academische onderzoeksgroepen, met een afgelijnde, gefocuste agenda, mag deze SOC, eens op kruissnelheid, niet verworden tot een 'gesloten' instelling waartoe enkel een select en beperkt gezelschap toegang krijgt. Evenmin mag de oprichting van een nieuwe SOC leiden tot nodeloze overlappings. Van bij de opstart van een SOC dient maximale complementariteit te worden nagestreefd met andere, bestaande initiatieven in gelijkaardige of aansluitende domeinen. De SOC moet zich steeds voldoende openstellen voor de expertise van excellente partners, zowel bestaande als nieuwe, zowel grote als kleine, zowel binnen de kennisinstellingen als aan de hogescholen, zowel Vlaamse als buitenlandse, enz. Dit kan gebeuren via doorgedreven samenwerkingsverbanden met zgn. derden.

Ook al erkent de VRWI de nood aan focus in de onderzoeksagenda van de SOC Maakindustrie, zeker bij de opstart, toch ziet de VRWI reeds nu heel wat raakvlakken met de onderzoeksagenda's van andere Vlaamse W&I-actoren (o.a. activiteiten van de bestaande SOC's en lichte structuren, activiteiten en ontwikkelingen binnen andere economisch belangrijke sectoren). Naar de toekomst toe, is het zeer waarschijnlijk dat nog nieuwe raakvlakken ontstaan, die volledig buiten de afbakening van de SOC Maakindustrie liggen, bijv. met ontwikkelingen binnen de procesindustrie (o.a. chemische sector). Daarom herhaalt de VRWI zijn pleidooi om maximale complementariteit en openheid t.a.v. en samenwerking met derden te garanderen, o.a. via de deelnemingsvoorwaarden aan projecten en programma's. De VRWI richt zich met dit pleidooi niet enkel tot de SOC Maakindustrie, maar ook tot de vier bestaande SOC's. Ook zij moeten blijvend maximale complementariteit, openheid en samenwerking met derden garanderen.

2.2. Regels met betrekking tot intellectuele eigendom (IE) op termijn verder verfijnen

Doorgedreven samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en andere partners binnen en buiten een SOC staat of valt met de modaliteiten inzake intellectuele eigendom (IE). Op dit vlak werd er in Vlaanderen reeds ervaring opgebouwd in het kader van de bestaande SOC's en Tech Transfer Offices (TTO's) van de universiteiten. Deze samenwerkingsmodellen kunnen binnen de SOC Maakindustrie nuttig zijn en tot verdere synergie leiden. Het businessplan van de SOC Maakindustrie besteedt de nodige aandacht aan de basisbepalingen rond IE (Sirris et al 2013: 42 e.v.), die in de toekomst zullen verfijnd worden.

De VRWI kijkt daarom uit naar de resultaten van de werkgroep die door de initiatiefnemers van de SOC Maakindustrie werd opgericht om de IE-regels in detail te definiëren en modelcontracten uit te werken. In afwachting hiervan herneemt de VRWI zijn eerder pleidooi (VRWB-Advies 92).

De VRWB vraagt een duidelijke regeling van de IE-aspecten die een maximale valorisatie garandeert voor de Vlaamse economie. In het kader van de open innovatiesystemen wordt de klassieke opvatting van IE doorbroken en evolueert de organisatie van IE bij samenwerking tussen diverse partners meer en meer naar het efficiënt opbouwen van generieke en/of herbruikbare functionele IE-blokken, die economisch belangrijk zullen zijn in de toekomst.

De VRWI is daarnaast van mening dat de IE-regels rekening moeten houden met de decretale omgeving waarin de universiteiten werken en hun specifieke opdracht.

Tegelijkertijd moeten de IE-modaliteiten samenwerking met andere, externe partners, zoals o.a. andere SOC's en lichte structuren, maximaal faciliteren, door o.a. te voorzien in een eerlijke vergoeding voor de IE van de SOC Maakindustrie en de externe partners. De IE-regels moeten alle partijen toelaten om de opgebouwde IE te valoriseren conform de Europese kaderregeling.

2.3. Grote verantwoordelijkheid van Raad van Bestuur

Uit voorgaande volgt dat de Raad van Bestuur van een SOC een belangrijke verantwoordelijkheid draagt inzake strategische sturing en het bewerkstelligen van synergie en coördinatie binnen de SOC en daarbuiten.

3. FINANCIERING VAN DE SOC MAAKINDUSTRIE

3.1. Voorstel van financiering op basis van businessplan

De VRWI stelt vast dat het businessplan van de SOC Maakindustrie voorziet in een dotatie van de Vlaamse Regering die groeit van 8,4 miljoen euro in 2014 tot 25 miljoen euro per jaar tegen 2017 (via convenant met Vlaamse Regering van 2014 tot 2016, daarna vijfjaarlijkse beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering). Daarbovenop voorziet het plan in de absorptie van 8 miljoen euro EFRO-middelen en 3,5 miljoen euro aan SALK-middelen. De laatste zijn eenmalig (impulsfinanciering) en enkel bestemd voor Limburg (territoriaal gebonden). Voor de periode 2014-2015 wordt daarbovenop nog 5 miljoen euro aan middelen gereserveerd bij het IWT, afkomstig van de middelen voor O&O uit het competitiviteitspact van de Belgische federale regering (29 november 2013). Hierbij moet nog de wezenlijke co-financiering van bedrijven geteld worden in de projecten waarin ze participeren (O&O-middelen vanuit IWT-budget). Tot slot wordt dit budget aangevuld met concurrentiële financiering en inkomsten uit bilaterale contracten met bedrijven.

3.2. Pleidooi voor duidelijk en ambitieus financieringsplan op korte en lange termijn

De VRWI vindt het spijtig dat het gedetailleerde financiële plan van de SOC Maakindustrie niet is opgenomen in het businessplan. Het businessplan (Sirris et al 2013: 72 e.v.) geeft enkel informatie over het financieringsplan van de SOC voor de opstartperiode. Daarbij is het budgettaire nulpunt (beginfinanciering) niet meteen duidelijk. Evenmin geeft het businessplan een duidelijk inzicht in de ratio publieke/private middelen, noch op korte termijn, noch op lange termijn.

De toelichtingen in de CWB, CIB en VRWI zorgden in dit opzicht voor bijkomende informatie. Concreet vragen de initiatiefnemers een stijging van overheidsmiddelen van 20

miljoen euro in 2014 (de hierboven vermelde 8 miljoen euro plus de uitdovende betoelaging van o.a. FMTC en Flanders' Drive) tot 25 miljoen euro op jaarbasis in 2017. Uit de toelichtingen bij het businessplan werd bovendien vernomen dat de initiatiefnemers ernaar zullen streven om na een startperiode van drie jaar deze publieke betoelaging (25 miljoen euro op jaarbasis) te 'matchen' met eigen gegenereerde inkomsten uit bilaterale contracten met bedrijven of andere externe competitieve financiering (eveneens ongeveer 25 miljoen euro op jaarbasis tegen 2017). De SOC zal dus in de opstartperiode een substantiële groei beogen van de ratio private/publieke middelen (tot ratio 1/1).

Of deze ratio gerealiseerd zal worden, zal nauwgezet en regelmatig opgevolgd moeten worden tijdens de opstartperiode. Met het oog op de daadwerkelijke ondersteuning van de SOC door de Vlaamse overheid in de periode na 2017 (via beheersovereenkomst), moeten de initiatiefnemers een financieringsplan op middellange en lange termijn uitwerken, waarin ambitieuze multiplicatoreffecten dienen te worden nagestreefd voor wat betreft de verhouding publieke/private middelen. Overheidsgeld moet immers in de eerste plaats als hefboom ingezet worden om op termijn maximale eigen inkomsten (private middelen) te genereren, aldus de VRWI.

3.3. Pleidooi voor slank management en beheersen 'overhead'- en opstartkosten

De Raad begrijpt het belang van centrale, operationele aansturing (om de diverse partners aan boord te houden), de nood aan zgn. 'accountmanagement' (om de 120 bedrijven actief bij de samenwerking te betrekken) en het belang van goed programmamanagement voor de SOC. Toch dringt de Raad aan op een zo slank mogelijke managementstructuur. Het is immers zaak om de 'overhead'- en opstartkosten onder controle te houden. Dit kan, volgens de VRWI, door meer gebruik te maken van de managementcapaciteiten en -skills aanwezig in de R&D-afdelingen die betrokken worden in het project (o.a. bij de betrokken ZAP aan de universiteiten).

4. INTERNATIONALE EN WETENSCHAPPELIJKE AMBITIES OP LANGE TERMIJN HOGER LEGGEN EN VERTALEN IN SCHERPERE KPI'S

De Raad is onder de indruk van de kwaliteit en de intense voorbereiding van het aanvraagdossier voor de oprichting van de SOC Maakindustrie. Met zin voor detail werden in het aanvraagdossier al formele outputindicatoren opgenomen, zgn. 'Key Performance Indicators' (KPI's) (Sirris et al 2013: 76 e.v.). De VRWI vindt dit positief. Het nastreven van resultaatsdoelstellingen van bij de opstart, vormt immers een essentieel succescriterium.

Tegelijkertijd betreurt de VRWI dat het businessplan enkel de opstartperiode behandelt en geen ambitieuze KPI's naar voor schuift voor de langere termijn.

Het initiatief - zoals het nu voorligt – is volgens de VRWI sterk op Vlaanderen gericht (qua middelen, partners, inkomsten, enz.). In de opstartfase moet eerst een voldoende solide basis gelegd worden om later internationaal relevant te worden. De VRWI ondersteunt deze aanpak: het initiatief heeft als prioritair doel de transformatie van de maakindustrie in Vlaanderen en de consolidatie en versterking van hun positie in internationale context. Meerdere SOC-partners hebben reeds een sterke deelname aan Europese onderzoeksprogramma's (KP7, ERC, EIT...).

Niettemin hoopt de VRWI dat de SOC zich op langere termijn scherpere internationale ambities zal stellen. Inzake wetenschappelijke excellentie wordt een SOC immers geacht om binnen afzienbare tijd te behoren tot de absolute internationale top. Om dit doel te kunnen bereiken, dient van meet af aan en op regelmatige basis een internationale benchmarking te gebeuren van de prestaties en activiteiten, zodat het niveau van de SOC wordt afgemeten en afgestemd op die van de toonaangevende kenniscentra in de wereld werkzaam in hetzelfde domein. De SOC moet ook streven naar internationale samenwerking met buitenlandse partners en/of in internationale en Europese netwerken en samenwerkingsverbanden. Hierbij moet de valorisatie van kennis en het verwerven van intellectuele eigendom weliswaar in eerste instantie ten goede komen aan Vlaanderen. Ook het aantrekken naar de Vlaamse regio van onderzoeksafdelingen van internationale bedrijven die actief zijn in dit domein, moet op lange termijn een reële ambitie van de SOC zijn. Al deze internationale ambities moeten uitgewerkt worden in het langetermijnplan van de SOC en vertaald worden naar KPI's in de post-2016 beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering.

Wat de KPI's inzake wetenschappelijke excellentie betreft, i.e. aantal publicaties in tijdschriften (Sirris et al 2013: 76), stelt de VRWI vast dat ze, rekening houdend met het aantal VTE's in dienst, weinig ambitieus zijn ten opzichte van het startpunt (streefdoel van 100 in 2016). Omdat een SOC niet enkel wetenschappelijke excellentie nastreeft, maar daarnaast ook een belangrijke valorisatieopdracht opneemt, moet de KPI-set in zijn globaliteit beoordeeld worden. Volgens de VRWI dient de valorisatieopdracht hierbij in scherpere KPI's vertaald te worden. Op termijn (na de startperiode) is er nood aan bijkomende KPI's, die de SOC aanzetten tot het verwerven van patenten en octrooien, een stijging van het aantal samenwerkingsprojecten met de industrie bewerkstelligen, en echt gericht zijn op het stimuleren van kennisabsorptie en -valorisatie.

Eveneens bestaat er twijfel in de VRWI over het onderscheid dat het businessplan maakt tussen de KPI's voor wetenschappelijke excellentie van de 'intra muros' en virtuele componenten. Dit onderscheid kan er immers toe leiden dat er schotten blijven bestaan tussen de samenwerkende partners. Op basis van de KPI's zullen zij geneigd zijn om zich te beperken tot hun wel afgelijnde taak. Dit zou indruisen tegen de opzet van een SOC, waarin samenwerking tussen kennisinstellingen en industrie en doorstroming van kennis centraal staat. De VRWI pleit er dan ook voor de KPI's aan te passen. De 'intra muros' en de virtuele componenten moeten beide even excellent zijn, ook al hebben ze complementaire functies.

Tot slot spreekt het voor zich, aldus de VRWI, dat de hele set van KPI's regelmatig opgevolgd wordt, en waar nodig maatregelen getroffen worden. Excellentie is immers geen statisch begrip. Wanneer bepaalde afdelingen binnen de SOC de verwachtingen (KPI's) niet inlossen, moeten ze hervormd of geheroriënteerd worden, of desnoods opgeheven en vervangen worden door nieuwe excellente groepen.

5. 'BELEIDSKADER VOOR STEUN AAN GROTE KENNISCENTRA TEN BEHOEVE VAN INNOVATIE' IN VOLLE EVOLUTIE

De criteria voor de erkenning van een SOC werden in 2005 vastgelegd in het 'Beleidskader voor steun aan grote kenniscentra ten behoeve van innovatie' (IWT 2005a).

Sindsdien is dit beleidskader in volle evolutie. Tijdens de huidige legislatuur (2009-2014) werden in uitvoering van de Conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen (27 mei 2011) een aantal competentiepolen (waarvan sprake in het beleidskader van 2005) hervormd tot en

erkend als lichte structuren (LS) met andere doelstellingen en modaliteiten. Op dit moment (begin 2014) wordt ook een beleidskader uitgetekend voor steun aan zgn. 'andere initiatieven van strategisch belang' (ISB)³. Het gaat om initiatieven die zich zullen situeren tussen de SOC's en LS. De doelstellingen van de nieuwe initiatieven zouden gelijklopend zijn aan die van de SOC's, zij het dat deze nieuwe initiatieven qua schaalgrootte per definitie kleiner zouden zijn en/of blijven (o.a. minder kritische massa), wat zich zou vertalen in lichtere vereisten voor het convenant en toezicht.

Ook al zullen de criteria voor de oprichting van een SOC niet wijzigen ten opzichte van 2005, de totstandkoming van een beleidskader voor de ISB's zal wel de positionering en verhouding tussen de LS, de ISB's en SOC's verduidelijken en verscherpen. Gezien de SOC Maakindustrie o.a. ook een fusie inhoudt van een bestaande competentiepool (FMTC) en een lichte structuur (Flanders' Drive), had dit nieuwe beleidskader voor de ISB's afgerond en beschikbaar moeten zijn om dit aanvraagdossier naar behoren te kunnen beoordelen en de afweging te kunnen maken of dit dossier zich kwalificeert voor de oprichting van een SOC, dan wel een ISB.

De Raad begrijpt dat de procedure met spoed dient te worden afgewerkt, indien de huidige Vlaamse Regering nog een beslissing wil nemen, maar vindt het toch spijtig dat het beleidskader voor de ISB's niet tijdig voorhanden was.

6. RESPECTEREN TIJDSLIIJN BELEIDSKADER VOOR STEUN AAN GROTE KENNISCENTRA TEN BEHOEVE VAN INNOVATIE

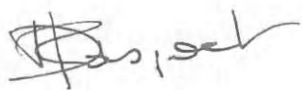
De procedure zoals geschetst in het Beleidskader van 2005 (IWT 2005a), voorziet in een grondige evaluatie van een aanvraag tot oprichting van een SOC door een (internationale) expertencollege, aangesteld door het IWT. Hetzelfde beleidskader is echter onduidelijk of de door het IWT georganiseerde evaluatie parallel verloopt aan de advisering door de VRWI, dan wel opeenvolgend (na elkaar). Uit het schema op p. 21 ('Schema proces van voorbereiding, evaluatie, selectie en opvolging', IWT 2005a) kan afgeleid worden dat de adviezen van de VRWI en VLIR chronologisch volgen op de evaluatie georganiseerd door het IWT. De VRWI vindt het jammer dat dit bij voorliggend dossier niet mogelijk was

---

³ Op 31 december 2013 verleende de Vlaamse Regering zijn tweede principiële goedkeuring aan het 'voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (W&I-beleid) en tot opheffing van diverse andere bepalingen', waarin onder meer een decretale basis wordt ingevoegd voor de zogenaamde 'andere initiatieven van strategische belang' (ISB's).

omwille van tijdsdruk. Het IWT-expertencollege is voor dit aanvraagdossier samengekomen op 30 januari 2014; de dag waarop ook de VRWI-raadsvergadering plaatsvond. De Raad had nochtans graag kennis genomen van deze beoordeling. De VRWI vraagt de Vlaamse Regering dan ook om deze tijdslijn in de toekomst te respecteren.

Bijkomend, zijn de criteria (o.a. m.b.t. wetenschappelijke kwaliteit) op basis waarvan de door het IWT georganiseerde evaluatie gebeurt (IWT 2005b: Bijlage 1b bij het Beleidskader), volgens de VRWI te vaag en laten ze te veel marge voor interpretatie. Het is niet duidelijk of die zgn. wetenschappelijke kwaliteit afgewogen wordt op basis van een internationale benchmarking van vergelijkbare onderzoeksgroepen in het buitenland.

Danielle Raspoet
Secretaris

Dirk Boogmans
Voorzitter

BRONNEN

Belgische Regering, 29 nov. 2013, *Pact voor competitiviteit en werkgelegenheid. Federale maatregelen.*

ECOOM KU Leuven, dec. 2012, *VRWI Verkenning Vlaanderen 2012. WTI-data en -indicatoren ter ondersteuning van de SWOT-analyse*, auteurs: P. Andries, J. Callaert, K. Debackere, M. Du Plessis, W. Glänzel.

iRG Automotive, 2010, *Naar een gericht innovatiebeleid voor de Vlaamse Automotive Industrie. Eindrapport VRWI-Innovatieregiegroep 'Automotive'.*

IWT, 2005a, *Een beleidskader voor de steun aan grote kenniscentra t.b.v. innovatie.*

IWT, 2005b, *Bijlage 1b Criteriarooster voor de evaluatie van steun aan Strategische Onderzoekscentra.*

KVAB, apr. 2013, *Standpunt 17: De Maakindustrie: Motor van welvaart in Vlaanderen.*

Locke, R. M. & R. L. Wellhausen (eds.), 2014, *Production in the Innovation Economy*, MIT Press.

Pilat, D. et al., 2006, *The Changing Nature of Manufacturing in OECD Economies*, STI Working Paper 2006/09, OECD/ODCE.

Sirris et al, 2013, *A strategic research centre for the manufacturing industry in Flanders*, an initiative of the leading industries in the sector, Agoria, FMTC, Flanders' Drive, Sirris, and the five Flemish universities

Vlaamse Regering, 31 dec. 2013, 'Voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en tot opheffing van diverse andere bepalingen'.

VRWI, 19 dec. 2013, Advies 193 'Wijzigingsdecreet organisatie en financiering van W&I-beleid'.

VRWI, 5 nov. 2013, 'Memorandum 2014-2019 – Wetenschap & Innovatie Troef. Samen toekomst creëren'.

VRWB, 2006b, 'Zes clusters en hun speerpunten'.

VRWB, 2006a, Studiereeks 18: 'Technologie en innovatie in Vlaanderen: Prioriteiten. Proces van prioriteitsstelling en resultaten', Auteurs: Elke Smits, Elie Ratinckx, Vincent Thoen.

VRWB, 12 mei 2005, Advies 92 'Een beleidskader voor competentiepolen en strategische onderzoekscentra'.

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

FLEMISH COUNCIL
FOR SCIENCE
AND INNOVATION

KOLONIËNSTRAAT 56
B-1000 BRUSSEL
WWW.VRWI.BE

T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 11
INFO@VRWI.BE

D. BOOGMANS | VOORZITTER
D. RASPOET | SECRETARIS

